

Θέσεις του ΤΕΕ/Τμήμα Δυτ. Μακεδονίας για τα σενάρια απελευθέρωσης της αγοράς ηλεκτρικής ενέργειας και την επίπτωση αυτών στη Δυτ. Μακεδονία

ΤΕΕ

ΤΜΗΜΑ
ΔΥΤΙΚΗΣ
ΜΑΚΕΔΟΝΙΑΣ

11/1/2011

Θέσεις του ΤΕΕ/Τμήμα Δυτ. Μακεδονίας για τα σενάρια απελευθέρωσης της αγοράς ηλεκτρικής ενέργειας και την επίπτωση αυτών στη Δυτ. Μακεδονία

1. Εισαγωγή

Με χρονικό σημείο εκκίνησης τα μέσα της δεκαετίας του 1950, η βιομηχανία λιγνίτη αναπτύχθηκε στον ενεργειακό άξονα της Δ. Μακεδονίας με γιγάντιους ρυθμούς για τα ελληνικά δεδομένα. Ο εξηλεκτρισμός της Ελλάδας στηρίχθηκε αποκλειστικά σχεδόν στους λιγνίτες και κυρίως, στα λιγνιτικά αποθέματα της Δ. Μακεδονίας. Η ασφάλεια του εθνικού ενεργειακού εφοδιασμού, το προβλέψιμο κόστος διάθεσης έναντι των διακυμάνσεων των τιμών των ανταγωνιστικών εισαγόμενων καυσίμων και κυρίως η ενίσχυση της αξιοπιστίας του μακροχρόνιου ενεργειακού σχεδιασμού, ανέδειξαν τους εγχώριους λιγνίτες σε εθνικό καύσιμο στρατηγικής σημασίας. Το τίμημα όμως για την περιοχή μας ήταν υψηλό: περιβαλλοντικά προβλήματα, εγκατάλειψη κάθε άλλου αναπτυξιακού προσανατολισμού, διαχρονική αδυναμία προώθησης εναλλακτικής βιώσιμης προοπτικής. Σήμερα, όμως, η Ελληνική Κυβέρνηση προωθεί μια βεβαιωμένη απεξάρτηση από τους εγχώριους λιγνίτες, θέτοντας αφενός τον κοινωνικό και οικονομικό ιστό της Δ. Μακεδονίας σε κίνδυνο αποσταθεροποίησης και αφ' ετέρου, την ασφάλεια του εθνικού ενεργειακού εφοδιασμού σε καθεστώς υψηλής εξάρτησης.

2. Τα ποσοτικά και ποιοτικά δεδομένα

Η βιομηχανία λιγνίτη, κυρίως λόγω μεγέθους της επιχειρησιακής δραστηριότητας, διαμόρφωσε καταλυτικά το φυσικό, κοινωνικό και οικονομικό περιβάλλον της ευρύτερης περιοχής της Δ. Μακεδονίας:

- Περισσότερα από 300 εκατομμύρια κυβικά μέτρα αγόνων και λιγνίτη εξορύσσονται ετησίως στον ενεργειακό άξονα της Δ. Μακεδονίας, ασκώντας ισχυρή πίεση στο αστικό και φυσικό περιβάλλον, ενώ 4.400 θερμικά MWs τροφοδοτούν αδιάκοπα την εθνική οικονομία με ηλεκτρική ενέργεια χαμηλού και προβλέψιμου κόστους.
- Περισσότεροι από 9.000 εργαζόμενοι απασχολούνται άμεσα ή έμμεσα στην επίπονη διαδικασία μετατροπής του πολύτιμου εθνικού ορυκτού σε δημόσιο αγαθό.
- Σε ποσοστό περίπου 25%, το ΑΕΠ της Δυτικής Μακεδονίας διαμορφώνεται από τον επιχειρησιακό κύκλο της εξόρυξης, διακίνησης και καύσης του λιγνίτη. Σε ένα συνολικό ΑΕΠ 4,1 δις ευρώ, σχεδόν 1,1 δις ευρώ προέρχονται από τις δραστηριότητες της λιγνιτικής βιομηχανίας [1].
- Η χρόνια εξειδίκευση στην παραγωγή ηλεκτρικής ενέργειας από λιγνίτη, η έλλειψη εναλλακτικής και συνεκτικής κεντρικής πολιτικής αλλά και το σημαντικό τοπικό έλλειμμα εξωστρέφειας, δημιούργησαν ένα ασφυκτικό περιβάλλον για την ανάπτυξη εναλλακτικών δράσεων στην ευρύτερη περιοχή.

Επιπρόσθετα, η τοπική αγορά εργασίας αλλά και το σύνολο της περιφερειακής οικονομίας εμφανίζονται ιδιαίτερα ευάλωτες στις επιλογές της κεντρικής εξουσίας αναφορικά με το μέλλον, την έκταση και το μέγεθος της λιγνιτικής δραστηριότητας.

3. Οι αναδυόμενες απειλές

Η Ευρωπαϊκή Ένωση (ΕΕ) προωθεί κλιμακούμενους, νομικά δεσμευτικούς περιβαλλοντικούς περιορισμούς και μια γενικευμένη τάση για οικονομία βασισμένη σε συνεχώς μειούμενες εκπομπές αερίων του θερμοκηπίου. Προκειμένου η Ελληνική Κυβέρνηση να ανταποκριθεί στις απαιτήσεις αυτές, πέραν της προώθησης των Ανανεώσιμων Πηγών Ενέργειας (ΑΠΕ) και της απαιτούμενης εξοικονόμησης ενέργειας, σχεδιάζει την υποκατάσταση του εγχώριου λιγνίτη με εισαγόμενο Φυσικό Αέριο. Στο Ν. Κοζάνης συγκεκριμένα, προβλέπεται μέχρι το 2025 η σταδιακή απόσυρση λιγνιτικών μονάδων συνολικής ισχύος 3.733MW (το 84% της σημερινής εγκατεστημένης ισχύος) δίχως να εξαντλούνται οι δυνατότητες εκσυγχρονισμού των υφιστάμενων μονάδων. Παράλληλα, οι προθέσεις μερικής υποκατάστασης της αποσυρόμενης ισχύος με τις νέες λιγνιτικές μονάδες Πτολεμαΐδα V, Μελίτη II, Άγιος Δημήτριος VI αναμένονται να επιβεβαιωθούν στην πράξη, καθόσον οι σχετικοί διαγωνισμοί είτε ακυρώνονται (Μελίτη II), είτε καθυστερούν (Πτολεμαΐδα V). [2], [3].

Οι προαναφερόμενες «μαξιμαλιστικές» επιλογές της Κυβέρνησης, αν δεν οδηγήσουν σε άμεση κατάρρευση του οικονομικού και κοινωνικού ιστού της Δ. Μακεδονίας, αφού στην ουσία δεν υπάρχει κανένας συμφωνημένος σχεδιασμός μέχρι σήμερα για τη μετάβαση στη μεταλιγνιτική περίοδο, ενέχει τον κίνδυνο μεσοπρόθεσμα να αναγκάσει την τοπική κοινωνία σε ανορθολογική, άναρχη και βεβιασμένη οικονομική αναδιάρθρωση με βάση άλλους διαθέσιμους πόρους της περιοχής, ασκώντας πιθανόν νέα πίεση στο φυσικό και αστικό περιβάλλον. Νομοτελειακά, θα τροφοδοτηθεί ένας φαύλος, αδιέξοδος και περιβαλλοντικά μη βιώσιμος αναπτυξιακός κύκλος. Η συνεισφορά θα είναι απειροελάχιστη ενδεχομένως στον έλεγχο της παγκόσμιας κλιματικής αλλαγής, υποθηκεύοντας όμως και θέτοντας με βεβαιότητα στο περιθώριο, ως «στυμμένη λεμονόκουπα», μια ολόκληρη Περιφέρεια.

Η Ευρωπαϊκή Επιτροπή είναι σαφής και ξεκάθαρη: Η επίτευξη των γνωστών στόχων «20-20-20¹», αναμένεται να μειώσει τις εισαγωγές αργού πετρελαίου και Φυσικού Αερίου κατά 60 δις ευρώ μέχρι το 2020. Είναι βέβαια εντελώς οξύμωρο ότι όταν η Ευρωπαϊκή Επιτροπή θέτει στόχο τη μείωση των εισαγωγών Φυσικού Αερίου, η Ελληνική Κυβέρνηση θέτει ως στόχο να τις αυξήσει και μάλιστα σε μια περίοδο που η χώρα αντιμετωπίζει κίνδυνο χρεωκοπίας και επιβάλλεται η με κάθε τρόπο ορθολογική στήριξη της εγχώριας παραγωγής ενέργειας!

Επιπλέον, η επίτευξη των στόχων «20-20-20», αναμένεται να αυξήσει κατά 0,6-0,8% το ΑΕΠ της Ευρωπαϊκής Ένωσης κυρίως λόγω της ολοκλήρωσης της ευρωπαϊκής αγοράς ενέργειας και βεβαίως, να δημιουργήσει περισσότερες από 1.100.000 νέες θέσεις εργασίας. Η επίτευξη των παραπάνω στόχων θα απαιτήσει σημαντικές επενδύσεις σε νέες τεχνολογίες, εξειδικευμένες

¹ 20% μείωση των αερίων θερμοκηπίου, 20% αύξηση ενεργειακής αποδοτικότητας και επιπλέον αύξηση του ποσοστού ανανεώσιμων πηγών ενέργειας στο 20%

υποδομές, ενεργειακές πρακτικές χαμηλής έντασης άνθρακα, ανάπτυξη δεξιοτήτων και ορθών πρακτικών. Παράλληλα, τονίζει και σημειώνει το κείμενο της Επιτροπής, οι τοπικές κοινωνίες θα κληθούν να παίξουν καθοριστικό ρόλο στην επίτευξη των παραπάνω στόχων [4].

Προφανώς, οι νέες θέσεις εργασίας δεν θα «μοιραθούν» με γεωγραφική ποσόστωση μεταξύ των χωρών της Ευρωπαϊκής Ένωσης, αλλά θα δημιουργηθούν με επένδυση κεφαλαίων εκεί όπου υπάρχει ανταγωνιστικότητα, έρευνα, καινοτομία, επίδειξη, προγραμματισμός και σαφώς, κάτω από την ομπρέλα μιας αποτελεσματικής και συντονισμένης εθνικής και περιφερειακής στρατηγικής.

Η απόσυρση των λιγνιτικών μονάδων, χωρίς τη δημιουργία νέας ισοδύναμης ισχύος, θα θέσει πιθανόν εκτός λειτουργίας τα δίκτυα τηλεθέρμανσης της Κοζάνης, της Πτολεμαΐδας και του Αμυνταίου. Ό,τι κερδήθηκε περιβαλλοντικά σε 15 χρόνια, θα καταρρεύσει «εν μία νυκτί». Επιπλέον, θα αφήσει εκτεθειμένους και ανεκμετάλλετους εκατομμύρια τόνους εγχώριου λιγνίτη για την εξόρυξη των οποίων έχουν ήδη επενδυθεί σημαντικά κεφάλαια, εκατομμύρια βαρέλια «ισοδύναμου» πετρελαίου, και θα οδηγήσει τη χώρα σε μια επικίνδυνα διογκούμενη εξάρτηση από εισαγόμενα καύσιμα τα οποία αποτελούν αντικείμενο άσκησης διεθνούς διπλωματίας. Επιλογές, οι οποίες προφανώς και δεν συνάδουν με τη φιλοσοφία της «Πράσινης Ανάπτυξης».

Παράλληλα, οι πιεστικές ημερομηνίες αναφορικά με την απελευθέρωση της αγοράς ηλεκτρικής ενέργειας σε εθνικό επίπεδο, οδηγούν την Ελληνική Κυβέρνηση σε λύσεις χωρίς την απαραίτητη τεκμηρίωση των διαθέσιμων επιλογών (συμπεριλαμβανομένης και της προτεινόμενης από το ΥΠΕΚΑ των Συμβάσεων Ανταλλαγής Ενέργειας («swaps») [3]). Είναι απαραίτητο για την περιοχή, τα εναλλακτικά σενάρια απελευθέρωσης της αγοράς ηλεκτρικής ενέργειας να συνοδεύονται από την αναγκαία τεκμηρίωση, σχετικά με τις δυνητικές επιπτώσεις τους στην περιοχή εφαρμογής τους, δηλαδή στην Περιφέρεια Δυτικής Μακεδονίας.

4. Οι ενστάσεις, οι προβληματισμοί και οι θέσεις του ΤΕΕ/ΤΔΜ

Όλες οι προαναφερόμενες εξελίξεις αλλά κυρίως οι καταγεγραμμένες προθέσεις της Κυβέρνησης, αναδεικνύουν αβίαστα μια σειρά θεμάτων :

- Εδώ και περίπου 60 χρόνια η τοπική κοινωνία και η ΔΕΗ ΑΕ συμβιώνουν με ένα minimum κοινά αποδεκτό καθεστώς συνύπαρξης. Τα σενάρια περί πώλησης, ενοικίασης και ανταλλαγής ισχύος ή ενέργειας, προφανώς και θα ανατρέψουν τις υπάρχουσες ισορροπίες [8]. Κανείς δεν μπορεί να εγγυηθεί και να τεκμηριώσει ότι η «νέα τάξη πραγμάτων» δεν θα είναι χειρότερη της υπάρχουσας με όρους σεβασμού της εργατικής ή της περιβαλλοντικής νομοθεσίας αλλά και του εθνικού πλούτου.
- Η Ελληνική Κυβέρνηση πρέπει να εξετάσει και να παρουσιάσει αναλυτικά στην περιοχή τις κοινωνικές και οικονομικές επιπτώσεις μιας βεβιασμένης απεξάρτησης από το λιγνίτη, ιδιαίτερα της χρόνια μόνο-ειδικευμένης και αναπτυξιακά μόνο-εξαρτημένης Δυτικής Μακεδονίας. Επιβάλλεται παράλληλα, να εξετάσει και να παρουσιάσει αναλυτικά στην περιοχή ποσοτικούς και ποιοτικούς δείκτες, οι οποίοι να τεκμηριώνουν την μετάβαση σε καθεστώς χαμηλής λιγνιτοπαραγωγής της Ελλάδας χωρίς ταυτόχρονο κίνδυνο αναπτυξιακής περιθωριοποίησης μιας ολόκληρης Περιφέρειας.

- Η απόσυρση λιγνιτικών μονάδων και η συνακόλουθη μείωση της εξορυκτικής δραστηριότητας, χωρίς την ύπαρξη ενός ολοκληρωμένου και κοινωνικά συνεκτικού σχεδίου ισοδύναμης επίδρασης, θα οδηγήσει το παραγωγικό δυναμικό της περιοχής σε άναρχες και ευκαιριακές επιχειρηματικές διεξόδους, σε εσωτερική και εξωτερική μετανάστευση. Η Ελληνική Κυβέρνηση πρέπει να εξετάσει και να παρουσιάσει αναλυτικά στην περιοχή επεξεργασμένα σενάρια τα οποία θα διασφαλίζουν «ισοδύναμες» λύσεις προστασίας του κοινωνικού και οικονομικού ιστού της Δυτικής Μακεδονίας.
- Η απόσυρση των Μονάδων δεν είναι αναγκαστική επιλογή: επισημαίνεται ιδιαίτερα ότι στο Πόρισμα της Ελληνικής Επιτροπής 20-20-20 [6] αναφέρεται ότι, με βάση το μοντέλο ENPER: «πέρα από τις γνωστές αποσύρσεις των μονάδων Μεγαλόπολη 1 και 2, Πτολεμαΐδα 1-4 και ΛΙΠΤΟΛ αποσύρονται επίσης οι μονάδες Καρδιά 1-4 και η Μεγαλόπολη 3 ενώ οι υπόλοιπες λιγνιτικές μονάδες παραμένουν μέχρι το 2030, στη λογική ότι είτε γίνονται οι απαραίτητες επενδύσεις για τη συμμόρφωση λειτουργίας τους με τις νέες οδηγίες για τις εκπομπές που αναμένεται να υιοθετηθούν από την ΕΕ το επόμενο διάστημα, είτε αντικαθίστανται από νέες λιγνιτικές αντίστοιχης ισχύος, διατηρώντας συνολική λιγνιτική ισχύ 4015MW μέχρι το 2030» και «η εκτίμηση διείσδυσης σύμφωνα με το σενάριο εκπλήρωσης των στόχων οδηγεί σε τελική συνεισφορά 18,7% των ΑΠΕ στην τελική κατανάλωση ενέργειας και ικανοποιεί τόσο τον εθνικό στόχο όσο και τον δεσμευτικό σύμφωνα με την 28/2009/ΕΚ». Όμως στο «National Renewable Energy Action Plan in the Scope of Directive 2009/28/EC», που απέστειλε η Ελληνική Κυβέρνηση στην Ευρωπαϊκή Επιτροπή, δεν γίνεται οποιαδήποτε αναφορά στην πιο πάνω επισήμανση [5],[6].
- Η μείωση της λιγνιτοπαραγωγής στην περιοχή της Δυτικής Μακεδονίας, μπορεί να γίνει με τη σταδιακή απόσυρση των παλιότερων και μικρότερων σε ισχύ μονάδων (κάτω των 300MW), λόγω παλαιότητας, οικονομίας κλίμακας, μικρότερου βαθμού απόδοσης (25% – 29%), αλλά και μεγαλύτερων εκπομπών ρύπων. Σε ό,τι αφορά τις μεγάλες λιγνιτικές μονάδες των 300MW και πλέον, στις οποίες έχουν γίνει τα τελευταία χρόνια μεγάλες επενδύσεις, είτε για αύξηση του βαθμού απόδοσης, είτε για μείωση των εκπομπών, εκτιμάται ότι μπορούν να συνεχίσουν τη λειτουργία τους αποδοτικά και πάνω απ' όλα κερδοφόρα, για αρκετά χρόνια ακόμη. Το παραπάνω μπορεί να επιτευχθεί με την εφαρμογή - σε μόνιμη βάση - δοκιμασμένων βέλτιστων διαθέσιμων πρακτικών λειτουργίας. Και αυτό μεν, γιατί ο βαθμός απόδοσής τους είναι ικανοποιητικός (της τάξης του 32% – 34%, συγκρινόμενος με τον αντίστοιχο του 38% περίπου μιας νέας σύγχρονης και υπερκριτικής – από πλευράς τεχνικών χαρακτηριστικών – μονάδας), συγχρόνως δε, γιατί έχουν το μεγάλο συγκριτικό πλεονέκτημα της απόσβεσης του αρχικού κεφαλαίου επένδυσης, που τις καθιστά πέρα από κάθε αμφισβήτηση, μακράν ανταγωνιστικές από πλευράς συνολικού κόστους παραγόμενης ηλεκτρικής ενέργειας, που είναι και το ζητούμενο. [7]
- Για το ΤΕΕ / Τμήμα Δυτικής Μακεδονίας, ο λιγνίτης θα πρέπει και στο μέλλον να διατηρήσει τον κυρίαρχο ρόλο του στην ηλεκτροπαραγωγή της περιοχής, αλλά και της χώρας. Είναι όμως απαραίτητο να λαμβάνονται συνέχεια και να εφαρμόζονται με συνέπεια, μέτρα για την εξασφάλιση της ανταγωνιστικότητας, αλλά και της βιωσιμότητας της λιγνιτικής παραγωγής [9].

- Η αποφυγή καύσης ελληνικού λιγνίτη σαφώς και αντανακλά σε μείωση των εκπομπών διοξειδίου του άνθρακα (CO₂). Το περιβαλλοντικό όφελος της μη εκπομπής του διοξειδίου του άνθρακα είναι μετρήσιμο και το «καρπώνεται» ολόκληρος ο πλανήτης (Global Effect). Όμως, το κοινωνικό και οικονομικό κόστος θα το επωμιστεί μερικώς μια συγκεκριμένη Περιφέρεια (Local Effect). Για κάθε λιγνιτική μονάδα που θα αποσύρεται στη Δυτική Μακεδονία, η τοπική οικονομία θα εμφανίζει ετησίως ένα έλλειμμα της τάξης των δεκάδων εκατομμυρίων ευρώ. Πάγωμα προσλήψεων, λιγότερες θέσεις μη μόνιμης απασχόλησης, συρρίκνωση της δορυφορικής επιχειρηματικότητας γύρω από τη ΔΕΗ ΑΕ. Είναι σαφές ότι υπάρχει ασύμμετρη αντιστοιχία μεταξύ του πλανητικού οφέλους και του τοπικού, περιφερειακού κόστους. Η Ελληνική Κυβέρνηση πρέπει να εξετάσει και να παρουσιάσει αναλυτικά στην περιοχή τον τρόπο με τον οποίο θα καλυφτεί το συγκριμένο οικονομικό και μεσοπρόθεσμα αναπτυξιακό έλλειμμα της τοπικής κοινωνίας [10].

Δεν έχει κανείς το δικαίωμα να οριοθετεί την «Πράσινη Ανάπτυξη» ασύμβατα με την κοινωνική συνοχή και αλληλεγγύη, με την περιβαλλοντική προστασία αλλά και τις ιδιαιτερότητες των τοπικών κοινωνιών. Για τη Δυτική Μακεδονία ως κυρίαρχα προβλήματα που πρέπει να αντιμετωπιστούν άμεσα είναι η αναπτυξιακή ασφυξία, η έλλειψη προοπτικής, η ανεργία, η περιβαλλοντική υποβάθμιση, η περιθωριοποίηση και οι εκ του μακρόθεν «γραφειοκρατικές» και ευκαιριακές λύσεις και εκτιμήσεις.

5. Οι προτάσεις

Η αποτελεσματική και βιώσιμη συνύπαρξη της λιγνιτικής βιομηχανίας με την τοπική κοινωνία απαιτεί την αντιμετώπιση τεσσάρων βασικών προκλήσεων [11]:

1. Ομαλή και βιώσιμη μετάβαση σε καθεστώς περιορισμού της συμμετοχής του λιγνίτη στο ενεργειακό ισοζύγιο, αφού πρώτα έχουν εξαντληθεί τα περιθώρια παράτασης της ζωής υφιστάμενων λιγνιτικών μονάδων και προγραμματισμένης κατασκευής νέων μονάδων με αξιοποίηση των νέων τεχνολογιών .
2. Οπωσδήποτε εξάντληση των ήδη ανοικτών λιγνιτικών πεδίων στα πλαίσια της αξιοποίησης των λιγνιτικών κοιτασμάτων με βάση ένα μακροχρόνιο εθνικό ενεργειακό σχεδιασμό.
3. Άμβλυση των περιβαλλοντικών πιέσεων.
4. Διαφοροποίηση και μεγέθυνση των οικονομικών αλληλοεπιδράσεων μεταξύ της λιγνιτικής βιομηχανίας και της τοπικής κοινωνίας.

Απαιτεί επίσης, ειδικά σήμερα, να καταρτιστεί ένα συνολικό, ρεαλιστικό και επικαιροποιημένο στρατηγικό σχέδιο της ΔΕΗ ΑΕ για τη Δυτική Μακεδονία [7], με βασικούς άξονες:

- Το επενδυτικό της πρόγραμμα για την περιοχή, όπου θα συμπεριλαμβάνονται και τα ήδη συμφωνηθέντα με την τοπική κοινωνία.
- Τη συνεισφορά της σε εναλλακτικές μεθόδους ανάπτυξης έτσι ώστε να υπάρξει ομαλή μετάβαση της τοπικής κοινωνίας στη μεταλιγνιτική περίοδο, λαμβάνοντας υπόψη την ανυπολόγιστη προσφορά της τελευταίας στη διαχρονική οικονομική ανάπτυξη της χώρας.
- Την ουσιαστική αποκατάσταση και προστασία του πληγέντος περιβάλλοντος της περιοχής.

Με βάση τα προαναφερθέντα οι προτάσεις που διαμορφώνονται κατά προτεραιότητα, και όχι εξαντλητικά, έχουν ως ακολούθως:

- Απόσυρση των υπέργηρων, περιβαλλοντικά και ενεργειακά μη αποδοτικών μονάδων και αντικατάστασή τους με νέες σύγχρονες μονάδες, ισοδύναμου ενεργειακού αποτελέσματος.
- Υιοθέτηση των Βέλτιστων Διαθέσιμων Τεχνικών (BAT) σε όλο το φάσμα της λιγνιτικής δραστηριότητας, από την εξόρυξη του λιγνίτη, την μεταφορά και διακίνηση, έως την καύση, τη διαχείριση της τέφρας και την αποκατάσταση των εδαφών.
- Κατασκευή μονάδων αποκεντρωμένης συμπαραγωγής θερμότητας και ηλεκτρισμού με καύσιμο ξηρό κονιοποιημένο λιγνίτη. Μηδενική κατανάλωση πετρελαίου θέρμανσης στα αστικά και ημιαστικά κέντρα της Δυτικής Μακεδονίας, με χρονικό ορίζοντα επίτευξης το 2020. Η τεχνολογία είναι περισσότερο από ώριμη, η εγκατεστημένη βάση περιλαμβάνει εκατοντάδες μονάδες ανά την Ευρώπη.
- Ουσιαστική αποκατάσταση και προστασία του πληγέντος περιβάλλοντος της ευρύτερης περιοχής δραστηριότητας της ΔΕΗ σύμφωνα με τις κατατεθείσες μελέτες περιβαλλοντικών επιπτώσεων και τους εγκεκριμένους περιβαλλοντικούς όρους λειτουργίας των ορυχείων. Για τον ορθολογικό σχεδιασμό των χρήσεων γης των εγκαταλελειμμένων ορυχείων, θα πρέπει να συνταχθεί στρατηγικό σχέδιο για την ομαλή μετάβαση της περιοχής στη μεταλιγνιτική περίοδο ώστε να οριστούν και οι μελλοντικές ανάγκες.
- Κατασκευή μονάδας ρευστοποιημένης κλίνης με στόχο την ενεργειακή αξιοποίηση χαμηλού κόστους βιομαζικών καυσίμων σε συνδυασμένη καύση με λιγνίτη. Ενθάρρυνση, στήριξη και δημιουργία εξειδικευμένων εταιρειών συλλογής, διαχείρισης και διάθεσης της απορριπτόμενης ξυλείας αλλά και όλων των εναλλακτικών καυσίμων βιομαζικής προέλευσης. Ανάπτυξη ανάλογων επιχειρηματικών δραστηριοτήτων. Τίποτα περισσότερο από μεταφορά και προσαρμογή στα ελληνικά δεδομένα ώριμων πρακτικών των χωρών της κεντρικής Ευρώπης, της Ασίας και της Αμερικής.
- Δημιουργία δομών έντασης γνώσης με στόχο την κάλυψη των αναγκών στην παραγωγή ηλεκτρικής ενέργειας σε θέματα τεχνολογιών αιχμής αλλά και με σημαντική προοπτική εξωστρέφειας προς τις χώρες των Βαλκανίων. Επένδυση στη Γνώση και στην Καινοτομία.

Τα οξυμένα προβλήματα, ιδιαίτερα σε καθεστώς ασφυκτικής δημοσιονομικής πολιτικής, απαιτούν δραστικές και επιθετικές πολιτικές. Η σταδιακή μείωση της λιγνιτικής παραγωγής στη Δυτική Μακεδονία θα θέσει σε δύσκολη και ανεξέλεγκτη δοκιμασία το σύνολο της Περιφέρειας. Δυστυχώς, η περιοχή μας δεν διαθέτει ώριμους και εναλλακτικούς επιχειρηματικούς άξονες ικανούς να αποσβέσουν ή να υποκαταστήσουν σε ισοδύναμο μέγεθος το συγκεκριμένο οικονομικό έλλειμμα. Η απάντηση μπορεί να είναι απλή. **Το ίδιο το πρόβλημα, να χρηματοδοτήσει τη λύση:** διαπραγμάτευση των Δικαιωμάτων Εκπομπών Ρύπων και ένταξη τουλάχιστον για μια δεκαετία της Περιφέρειας Δυτικής Μακεδονίας σε «εσωτερικό» καθεστώς εφαρμογής δράσεων «Καθαρού Μηχανισμού Ανάπτυξης», στα πλαίσια των ευέλικτων μηχανισμών του Πρωτόκολλου του Κιότο. Η ΔΕΗ ΑΕ μπορεί να αγοράζει τα δικαιώματα εκπομπών διοξειδίου του άνθρακα, αλλά ένα ποσοστό της τάξης του 25% να χρηματοδοτεί δράσεις βιώσιμης, ομαλής και αποτελεσματικής μετάβασης της Δυτικής Μακεδονίας σε καθεστώς σταδιακού και μεσομακροπρόθεσμου περιορισμού της

συμμετοχής του λιγνίτη στο ενεργειακό ισοζύγιο. Όταν δημιουργηθεί η απαραίτητη κρίσιμη μάζα αναπτυξιακής δυναμικής και επιτευχθούν συγκεκριμένοι και αυστηρά ελεγχόμενοι ποσοτικοί και ποιοτικοί δείκτες, άμεση επαναφορά στο προβλεπόμενο καθεστώς.

Το ΤΕΕ / Τμήμα Δυτικής Μακεδονίας υιοθετεί επιλογές ενεργειακής αυτοδυναμίας και ανεξαρτησίας με την ορθολογική αξιοποίηση των διαθέσιμων φυσικών πόρων στην κατεύθυνση διασφάλισης του μέλλοντος, της προοπτικής και της επιβίωσης της Δυτικής Μακεδονίας.

Κοζάνη, Ιανουάριος 2011

Για τη Δ.Ε. του ΤΕΕ/ΤΔΜ
Ο Πρόεδρος

Μαυροματίδης Δημήτριος

Σημείωση:

Το παρόν κείμενο αποτελεί ομόφωνη απόφαση της Διοικούσας Επιτροπής του Τμήματος Δυτικής Μακεδονίας του Τεχνικού Επιμελητηρίου Ελλάδας, μετά από εισήγηση της Ομάδας Εργασίας, που αποτελείται από τους παρακάτω συναδέλφους:

- Κακάλης Αθανάσιος
- Καρλόπουλος Ευάγγελος
- Κολοβός Χρήστος
- Μαυροματίδης Δημήτριος
- Παναγιωτίδης Ιωάννης
- Παπαγεωργίου Χρήστος
- Πεκόπουλος Δημήτριος
- Τσικαρδάνη Ελένη

Αναφορές

1. Περιφέρεια Δ. Μακεδονίας, «Επιχειρησιακό Πρόγραμμα 2007-2013», Ιούνιος 2007 (σελ. 12/273).
2. Χ. Παπαγεωργίου-Χ. Κολοβός (2010), «Πρόταση αξιοποίησης των λιγνιτικών κοιτασμάτων της ΔΕΗ ΑΕ στην περιοχή Πτολεμαΐδας-Αμυνταίου», Χ. Παπαγεωργίου (2010), Εισηγήσεις στο Πρόγραμμα της ΔΕΗ ΑΕ (2011-2020).
3. Δελτίο Τύπου ΥΠΕΚΑ, 12 Ιαν 2011, «Απελευθέρωση ενέργειας - Λιγνιτική παραγωγή»
4. Ευρωπαϊκή Επιτροπή (2010), Stock taking document – «Towards a new Energy Strategy for Europe 2011-2020»
5. Πόρισμα της Ελληνικής Επιτροπής 20-20-20 «Ανάλυση Ενεργειακών Σεναρίων διείσδυσης των τεχνολογιών ΑΠΕ στο Ενεργειακό Σύστημα και Επίτευξης των Εθνικών Στόχων του 2020 με χρήση των μοντέλων MARKAL, ENPEP, WASP, COST»
6. ΥΠΕΚΑ, «National Renewable Energy Action Plan in the Scope of Directive 2009/28/EC»
7. «Ο ρόλος και η προοπτική της Δυτικής Μακεδονίας στην ηλεκτροπαραγωγή της χώρας, στα πλαίσια του μακροχρόνιου ενεργειακού σχεδιασμού», Εισήγηση ΤΕΕ/ΤΔΜ στο Συνέδριο «Ενέργεια : Σημερινή εικόνα-Σχεδιασμός-προοπτικές», Αθήνα, 8-10 Μαρτίου 2010.
8. Απόφαση ΤΕΕ - Τμ. Δυτικής Μακεδονίας: «Όχι στα σενάρια απαξίωσης του Ενεργειακού Κέντρου Δυτικής Μακεδονίας», Κοζάνη Αύγουστος 2010
9. «Η ευρωπαϊκή περιβαλλοντική στρατηγική και οι ασύμμετρες επιπτώσεις στην περιφερειακή οικονομία της Δ. Μακεδονίας», Εισήγηση Προέδρου ΤΕΕ/ΤΔΜ στην ημερίδα "Η αναθεώρηση της οδηγίας IPPC2008/1 ΕΚ για τους Βιομηχανικούς Ρύπους και οι επιπτώσεις της στην Ηλεκτροπαραγωγή της Δυτικής Μακεδονίας", Σωματείο εργαζομένων ΔΕΗ "Σπάρτακος", Πτολεμαΐδα 25 Ιουνίου 2010.
10. Ε. Καρλόπουλος, «Ορθές Πρακτικές Βιώσιμης Συνεργασίας Λιγνιτικής Βιομηχανίας και Τοπικής Κοινωνίας», "Ο Λιγνίτης στη Δυτική Μακεδονία", Ημερίδα Δήμου Κοζάνης, 26 Φεβρουαρίου 2010